

Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité

Ved fraksjonsledere

Oslo, 24.januar 2023

Dokument 3:5 (2022-2023) Riksrevisjonens undersøkelse av forvaltningspraksisen i det kommunale barnevernet

Innledning

Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité har til behandling Dok 3:5 (2022-2023) *Riksrevisjonens undersøkelse av forvaltningspraksisen i det kommunale barnevernet*. Komiteen har ikke avviklet høring om denne så Juristforbundet sender derfor denne henvendelsen i form av brev til den enkelte fraksjon i komiteen. Vi beklager at dette kommer kort opp mot avgivelsesfrist for saken, men håper at våre innspill likevel kan være nyttige. Som grunnlag for å styrke rettssikkerheten og kvaliteten i barnevernet. Våre innspill sendes også i kopi til medlemmer av familie- og kulturkomiteen. Som bidrag til deres pågående arbeid med å heve kvaliteten i barnevernet fremover.

Økt behov for juridisk kompetanse for å sikre kvalitet og rettssikkerhet

Juristforbundet mener at man har oversett en viktig og avgjørende faktor da man innførte kvalitet og kompetanseløftet. Det har ikke i tilstrekkelig grad vært lagt vekt på at forvaltningskompetanse og kompetanse om relevant regelverk er en *forutsetning* for en god barnevernsfaglig praksis. Kommunene og de barnevernsfaglige lederne har i liten grad sett behovet eller ønsket ett mer tverrfaglig barnevern der juridisk kompetanse blir en naturlig del av tjenesten. Barnevernspedagoger gjør en svært viktig jobb. Men de har i mindre grad en juridisk utdanning som gjør i tilstrekkelig dem i stand til å foreta eller forstå rettsanvendelsesprosesser. Når Riksrevisjonen avdekker manglende dokumentasjon, brudd på god forvaltningsskikk og manglende kunnskap om alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper understreker dette behovet for juridisk kompetanse langt utover det som pr i dag er en del av utdanningsløpet til pedagogene.

Dokumentasjon er med på å sikre den enkeltes rettssikkerhet og gjør det mulig å etterprøve barnevernstjenestenes vurderinger og beslutninger i sakene. Når det mangler dokumentasjon av vurderinger, er det vanskelig å etterprøve barnevernstjenestens beslutninger og vil ofte føre til mangelfulle begrunnelser som gjør det vanskelig for innbyggerne å ivareta sin klagerett. Manglende

dokumentasjon er derfor uheldig fordi det kan gå ut over rettsikkerhet til barn og foreldre som er i en sårbar situasjon.

Dette underbygger behovet for et mer tverrfaglig barnevern. Revisjonen avdekker manglende juridisk forståelse noe som kan få store konsekvenser for innbyggerne. Det er en rettsikkerhetsrisiko knyttet til et myndighetsorgan med mye makt som ikke har tilstrekkelig lovforståelse.

I Juristforbundets Kommuneprosjekt undersøkelse (Rambøll 2020) avdekkes det at hele 45 % av landets små og store kommuner er uten jurister og bare 6% av landets kommuner har juridisk kompetanse i barnevernet. Juristforbundet mener at revisjonens funn understøtter behovet for å heve den juridiske kompetansen i det kommunale barnevern. Juristforbundet vil presisere at for å øke kvalitet og styrke rettsikkerhet er det nødvendig for den kommunale barneverntjeneste å ansette jurister. Det å øke den juridiske kompetansen i den barnevernsfaglige utdannelsen er viktig, men juridiske kurs vil aldri kunne erstatte ett juridisk profesjonsstudiet. Pilot prosjektet med deleksamen i juss for barnevernsfaglige masterprogram underbygger dette. En stryk prosent på 43% viser med tydelighet at juss utføres bedre av jurister enn av barnevernsfaglige med noen juridiske fag i masteren. Deleksamen i juridiske fag kan være et supplement, men vil aldri kunne erstatte behovet for jurister med master i rettsvitenskap.

Bedre internkontroll og lederstøtte fra jurister

Videre viser undersøkelsen at det varierer i hvilken grad barnevernstjenestene har etablert en internkontroll i egen tjeneste, og hvordan den etterleves. Svakheterne i internkontrollen fører til at barnevernstjenestene ikke har et tilstrekkelig system for å få oversikt over eventuelle mangler de har. Dermed blir det vanskelig å fange opp svakheterne i forvaltningspraksisen.

Riksrevisjonen anbefaler at det legges til rette for at barnevernstjenestenes styring, ledelse og internkontroll videreutvikles, det vises til at internkontroll kan spille en viktig rolle for å sikre at ny kunnskap tas i bruk.

Statsråden har svart Riksrevisjonen at mange barnevernsledere starter som saksbehandlere og at hun er opptatt av bedre opplæring når de går over til lederrollen. Juristforbundet mener at lederne er i behov av lederstøtte fra jurister om de ikke innehar denne kompetansen selv.

Internkontroll er et løpende arbeid som skal sikre oppfyllelse av lovkrav. Dette forutsetter at barnevernstjenestene selv har eller har tilgang på juridisk kompetanse. Statsforvalternes og fylkesmennenes tilsyn over flere år viser at internkontrollen ofte ikke er god nok i tjenestene. Det er grunn til å stille spørsmål ved om de tiltak som er innført og som planlegges gjennomført, herunder opplæring av ledere, er tilstrekkelig for å sikre internkontroll i barnevernstjenestene. Å ansette jurister i tjenestene eller på annen måte sørge for at tjenestene har tilgang på jurister er helt nødvendig for å sikre at tjenestene oppfyller lovkravene.

Behov for prøveprosjekt for styrket juridisk kompetanse lokalt

I sitt svar til Riksrevisjonen viser statsråden også til at blant annet mangelfull dokumentasjon i barnevernsaker har vært en utfordring over tid og at journalføringsplikten og begrunnelsesplikten som nå er inntatt i den nye barnevernsloven vil styrke pliktene.

Plikten til å dokumentere vurderingene som gjøres i den enkelte sak er imidlertid ikke noe nytt. Det er derfor grunn til å stille spørsmål ved om hvorvidt presiseringen i den nye loven vil bidra til en bedre praksis. Å tolke bestemmelsene og anvende dem i sammenheng med de øvrige bestemmelsene i barnevernsloven krever juridisk kompetanse. Når kompetanseløftet ikke har bidratt til bedre praksis, er det grunn til å se nærmere på om det er tilstrekkelig å kun satse på kompetansehevende tiltak for barnevernsansatte og krav til barnevernsfaglig eller annen relevant mastergrad. Barnevernstjenestene treffer og legger til rette for svært inngripende vedtak ovenfor enkeltmennesker. Det er på tide å styrke barnas og foreldrenes rettssikkerhet ved å legge til rette for at kommunene hever den juridiske kompetansen i barnevernstjenestene, enten ved å ansette egne jurister eller ved et interkommunalt samarbeid der man har jurister som bistår medlems kommunenes barneverntjenester. Juristforbundet anbefaler at det vurderes å sette i gang et prøveprosjekt der kommunene kan søke midler for å styrke tjenesten med nødvendig juridisk kompetanse.

Med vennlig hilsen

Benedicte Gram-Knutsen

Visepresident Juristforbundet

Kopi: Fraksjonsledere familie- og kulturkomiteen